

Sosiaali- ja terveystalouden mietintö 20/1995 vp

Hallituksen esitys laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996, vuodelta 1996 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunta on 7 päivänä marraskuuta 1995 lähettänyt sosiaali- ja terveystalouteen valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 183/1995 vp laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996, vuodelta 1996 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 10 päivänä marraskuuta 1995 valiokuntaan lähettämän ed. Pekkarisen ym. lakialoitteen 54/1995 vp työttömyysvakuutusmaksuja sekä kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja koskevaksi lainsäädännöksi ja eduskunnan 14 päivänä marraskuuta 1995 valiokuntaan lähettämän ed. Tennilän ym. lakialoitteen 57/1995 vp laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996. Valiokunta on ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 30 päivänä toukokuuta 1995 valiokuntaan lähettämän ed. Kalliksen ym. toivomusaloitteen 240/1995 vp työnantajan vapauttamisesta työttömyysvakuutusmaksusta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Matti Toivainen ja vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakola sosiaali- ja terveystaloustaloudesta, apulaisneuvottelupäällikkö Elina Vartiainen-Hynönen Kunnallisesta työmarkkinailaitoksesta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Palvelutyönantajista, lakimies Janne Metsämäki Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalisihiteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, lakimies Markku Kojo Akavasta ja lakimies Anna Lundén Suomen Yrittäjien Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työnantajilta vuonna 1996 perittävä työttömyysvakuutusmaksu porrastettavaksi työnantajan maksamien työpalkkojen mukaan siten, että maksu on 1 prosentti palkkasummasta ensimmäisen viiden mil-

joonan markan osalta ja tämän ylittävältä osalta 4 prosenttia. Työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt osallistuisivat vuonna 1996 edelleen työttömyysturvan ja työeläkelisien kustantamiseen työttömyysvakuutusmaksulla, jonka suuruus olisi vuositasolla 1,5 prosenttia veron ennakoperinnän mukaisesta palkasta. Maksun arvioidusta tuotosta käytettäisiin 80 miljoonaa markkaa ylittävältä osalta puolet ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan valtionosuuden pienentämiseen ja puolet työeläkelisien rahoitukseen. Työttömyyskassalake muutettaisiin edelleen vuonna 1996 väliaikaisesti siten, että ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan valtion rahoitusosuus vuonna 1996 olisi 62,5 prosenttia ja keskuskassan rahoitusosuus 32 prosenttia. Vakuutettujen osuus olisi edelleen 5,5 prosenttia.

Esitys liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 1996.

Lakialoitteessa 54/1995 vp ehdotetaan työnantajien, erityisesti pienten ja keski suurten työnantajien, välillisiä työvoimakustannuksia alennettavaksi pienentämällä työttömyysvakuutusmaksua, kansaneläkevakuutusmaksua ja sairausvakuutusmaksua. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksua ei perittäisi lainkaan työpalkkojen ensimmäisen kuuden miljoonan markan osalta, 6—60 miljoonan markan välillä maksun suuruus olisi 4 prosenttia ja 60 miljoonaa markkaa ylittävän palkkasumman osalta 5 prosenttia. Yrityksen osaomistajalle maksettujen työpalkkojen määrästä maksu olisi 2,6 prosenttia. Vuodelta 1996 suoritettava sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkemaksu vastaisivat pääpiirteissään vastaavia hallituksen esityksiä, mutta olisivat eräissä tapauksissa pienille työnantajille alempia ja suurille korkeampia.

Lakialoitteessa 57/1995 vp ehdotetaan, että

vuonna 1996 suurilta teollisuustyönantajilta perittäisiin työttömyysvakuutusmaksua 6,1 prosenttia palkkasummasta. Muilta osin työttömyysvakuutusmaksu alenisi samoin kuin hallituksen esityksessä.

Toivomusaloitteessa 240/1995 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin työnantajien vapauttamiseksi työttömyysvakuutusmaksun maksamisesta, jos he samalla summalla palkkaavat uusia työntekijöitä.

Sosiaaliturvan rahoituksen riittävyys on varmistettava kaikissa olosuhteissa. Tarvittaessa on käytettävä suhdanteita tasaavia rahastoivia järjestelyjä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää lisäksi huomiota työnantajamaksun tarkoituksenmukaiseen kohdentumiseen. Kun tavoitteena on työllistää henkilöitä erityisesti pientyönantajien kautta, tulee tämä ottaa huomioon muun muassa sosiaaliturvamaksuissa. Rahoitusjärjestelmiin olisi pyrittävä luomaan menettelyjä, jot-

ka kohdistuvat palkkasummaan tai työntekijämäärään sidottuihin maksuihin tarkemmin ja ehkäisevät maksujen kiertojärjestelyjä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Edelleen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoitteisiin 54 ja 57/1995 vp sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että toivomusaloite 240/1995 vp hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Perho ja jäsenet Huotari, Hyssälä, Kaarilahti, Kokkonen, Kuoppa, Lämsä, Pelto-

mo, M. Pietikäinen, Rask, Soininvaara, Vehkaoja ja Viljamaa sekä varajäsenet Alaranta ja Räsänen (osittain).

Vastalauseita

I

Työttömyyden alentamiseksi tarvitaan monia samansuuntaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä kannustavia toimenpiteitä. Alle viiden henkilön yritykset ovat ainoa yritysryhmä, jossa työllistettyjen määrä on tällä vuosikymmenellä kasvanut.

Suuret vientiteollisuusyritykset ovat kilpailukykyisiä maailmalla. Suomessa teollisuuteen sijoitetun pääoman tuotto prosentti vastaa hyvää eurooppalaista tasoa. Työttömyysvakuutusmaksu on pääomavaltaisen vientiteollisuuden kustannustekijänä vähäinen. Toisin on laita mm. palvelualoilla.

Me Keskustan kansanedustajat katsomme, että työllisyyden lisäämiseksi on työnantajamaksujen helpotukset kohdistettava ensisijaisesti pieniin ja keskisuurisiin yrityksiin. Emme hyväksy valiokunnan enemmistön tavoin Lipposen hallituksen linjaa, jonka mukaan suurimmat alennukset työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta kohdistetaan suuriin yrityksiin.

Katsomme, että työnantajan työttömyysvakuutusmaksu tulee laskea 0,1 prosenttiin työnantajan maksaman vuosipalkkasumman 6 miljoonan markkaan saakka. 60 miljoonan markan

vuosipalkkasumman ylittävältä osalta se olisi 5 prosenttia. Meidän kantamme mukainen menetely merkitsisi maksuhelpotuksen kohdentamista pienyrityksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Työttömyyskassalain 33 §:ssä tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksu on *0,1 prosenttia työnantajan maksamien työpalkkojen ensimmäisen kuuden miljoonan markan osalta. Kuuden ja kuudenkymmenen miljoonan markan palkkasumman vä-*

lillä maksun suuruus on 4 prosenttia ja kuusikymmentä miljoonaa markkaa ylittävän palkkasumman osalta viisi prosenttia.

2 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1995

Juhani Alaranta

Liisa Hyssälä

Eero Lämsä

II

Ehdotus laiksi työttömyysvakuutusmaksuksi vuodelle 1996 alentaa työnantajien työttömyysvakuutusmaksua. Esityksessä ehdotetaan maksua porrastettavaksi niin, että palkkasumman ensimmäiseltä viideltä miljoonalta markalta peritään 1 prosentti entisen 2 prosentin sijaan ja yli viiden miljoonan palkkasummasta peritään 4 prosenttia entisen 6,1 prosentin sijasta. Pienet yritykset saavat noin 400 miljoonan markan hyödyn. Suuret yritykset hyötyvät alennuksesta noin 1 600 miljoonaa markkaa. Loput alennuksesta hyödyttää julkista taloutta. Hallitus esittää säästösyihin vedoten työmarkkinatukeen 666 miljoonan markan leikkausta. Esitetyt työmarkkinatuen leikkaukset kohdistuvat nuoriin ja ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta pudonneisiin työttömiin. Erityisen pahoin leikkaukset kohdistuvat työttömiin lapsiperheisiin.

Työttömyysturvan rahoituspohjan turvaamiseksi ja ehdotetuista työmarkkinatuen leikkauksista luopumiseksi, hallituksen esityksen ensimmäinen lakiehdotus tulisi muuttaa niin kuuluvaksi, kuin se on edustaja Tennilän ym. lakialoitteessa 57/1995 vp.

Lakialoitteessa esitetään työttömyysvakuutusmaksun perimistä nykyisen suuruisena tuotannollista toimintaa harjoittavalta yritykseltä tai konsernilta, jonka maksamien palkkojen summa ylittää 60 miljoonaa markkaa. Näin kerättäisiin noin 600—700 miljoonaa markkaa hallituksen esitystä enemmän, mikä riittäisi työmarkkinatuen rahoitukseen ja mahdollistaisi leikkauksista luopumisen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin ja

että lakialoitteeseen 57/1995 vp sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 1995

Mikko Kuoppa

